

325/2
LUGBARATI
Paper 2
2024

UGANDA NATIONAL EXAMINATIONS BOARD

Uganda Certificate of Education

LUGBARA TI

OBETA IRI(2) RI

Lataa, Samari, azini E'yo A'bini)

New Lower Secondary Curriculum

SCORING GUIDE

ESELE A : E'YO SIZA

LATAA

1. (a) Lesu susuru ku 'diyi ; (Nzii 04)
- Lesu fufurani
 - Lesu kuzani
- (b) 'Ba yi ma omgbo lesu aliari o'bi aya omvele lactometer rurisi. (Nzii 04)
- (c) Geri lesu ayuzu 'diyi ; (Nzii 06)
- Lesu waru
 - Lesu kuzaru
 - Za ebiru
 - Za ozoza
 - Ari a'dizaru
- (d) Geri sende isuzu 'diyi ; (Nzii 06)
- Lesu wa ozizu
 - A'dizu ra ozizu ebe'deru
 - Edezu lesu kuzaru
 - Ondua eri edezu lesu *icecream-ru, butter-ru, ghee-ru azini cheese-ru, ozizu ndo*

E'yo siza 'di ma dria zitaa yi 4; (a)-(d) e'dozu nitaa, cazu e'yo ecole 'yelerari ma alia 'diyi indi

ESELE B

SAMARI

2. E'yo mvani eco sile 'diyi

(Nzii 10)

- Eri fe anzi yi e'yo ega yisi
- Eri 'Ba eci tualu
- Eri ondua kakau fe anzi dri
- Eri egata onyiruri otu
- Eri fe anzi yi 'ba pa dria azi ngazu yi ma ngulupisi
- Eri e'yo angu ezozani 'ba 'warani ngaleni 'diyi esu
- Eri fe anzi ma oni kini onita asini ku

Paragrurafuniri

Bishopi 'yo drice'ba yini kini le orodri onita siniariniri ma ovu onita fepi anzi yini e'yo egazu yisi 'dinileri'i. Ba ecipi tualu azini ondua kakau fepi 'dinileri'i ; mu drile kini onita nderi ma otu egata onyiruri egazuri, ma 'ba anzi yi pa dria azi ngazu yi ma ngulupisi azini ma fe anzi yi dri e'yo angu ezozani 'ba 'wara yini ngaleni 'diyi esuzu. Ma fe anzi ma oni kini onita asini ku.

Mva ka e'yo kulu kulu uruleru 'diyi ma azi yi si ;

$$6 \text{ si drile}=3$$

$$3-5=2$$

$$1-2=1$$

$$\text{ka si ku}=0$$

E'yo kulu kulu 'diyi eceta e'yo sile aga agarani anzi obetaa 'yepi 'diyini eco ayu e'yo kililiruri sizu yi vile samari ma alia ra 'diyi 'i. Le ma e'da yi ma ondua e'yo otizu kililiruri indi

ESELE C

E'YO A'BINI

3. (a) E'dotaa;

(Nzii 20)

Le e'yo kulu kulu mvani sileri ma ovu e'yo sile andraleru 'diyi le 'diyi ma azi yi le;

- Mva 'dari ma ru
- La sukulu cazu kpere ngopi ?
- Eri ma adriza ngoni ?
- Atipi andri be yi a'dipi yi ya ?
- Suru mva nderi pi vileri ngo 'i
- Yi ma adriza ngoni ?
- Yi vile aje jeza eri ngoni ?
- Mva 'di ma adropi yi a'duko yi ?
- Ati ma adropi yi a'duko yi ?
- Eri ma tipika ma adriza ngoni ?
- Aku nde ma alia adra ci ya ,kani yo ?
- Yi ma dini a'duni ?
- Karile 'di ma tipika yi dri ondi be ya kani yo ?
- Karile 'di 'du ndra oku ra ya kani yo ?
- Eri 'ba azi lepi tuni 'i ya kaniku eri ovuoni ?
- Curu'dorisi eri azoru 'ya ?
- Yi ma dria afa ci ya ?

E'yo nde ma ti 'deria ;

- Mva ma fe 'i ma egata onyia 'dari ma dria, adroyi pi ma azakozu ecozu aje 'diri a'izu ra kaniku gazu si
- Ma fe di asisile ambo ndeni fepi aje 'di gazu si kaniku a'izu ra 'diyi
- Ma fe awa'di fo 'i ma adroyini erini 'i a'izu e'yo onizu agupia mva 'diri ma dria raka de nga aje 'di mu drile kurisi
- Azini ma ece vini kini 'i koresi azakoma kozu e'yo 'diri ma alia ka le e'yo azini oni angiri raria.

Mva ka e'yo kulu kulu uruleru 'diyi ma azi yi si ;

10 si drile=4

6-9=3

3-5=2

1-3=1

ka si ku =0

(b)

E'yo kulu kulu mvani sileri ma ovu e'yo sile andraleru 'diyi ma azi yi le;

- Mva ma si e'yo aje ma dria
- Aje eri a'di afani yari ma dria
- Ma ece e'yo aje onyiruri eri ngonile yari ma dria
- Ma si vini e'yo feepi ajeni yi erezu 'diyi indi
- Ngani agyi erini esuleri oci eri ma tipika dri ku
- Eri agyi nde eji akua mgboru
- Eri nga fe 'ba ma je 'i raka eri e'do a'a agupi/oku nde be ndo
- Fu amve agyi azini sizu de eri aje jotia ku
- Acini amve bada bada ku/tutunisi inisi
- Inzita fe 'ba eri ma okuru/agupiruri dri saa drias
- Letaa fe 'ba eri ma agupi/oku vile 'diyi dri
- Ovu kuzu ja/azi ngazu asi drias
- E'yo munguni ma ta mbazu saa dria
- Alataa 'bazu akua
- Lokiri kuzu ja
- Lonyi 'bani esule 'diyi ecizu tualu azini ayuzu tualu vini vataa si
- E'yo azini vataa akunini ka efu yi ma eselia, yi nga ri va 'ba e'yo nde otu geri eyeresi ovuni awataasi ku
- Ma si ima egataa aje onyiruri ma dria
- Ma fe embataa 'ba nga fipi ajea ku 'diyi dri

Mva ka e'yo kulu kulu uruleru 'diyi ma azi yi si ;

10 si drile=4

6-9=3

3-5=2

1-3=1

ka si ku =0

***Le azi anzi obetaa 'yepi 'diyi ma ayu e'yo otile uruleru 'diyi omvitaa yi
vile 'diyi fezu paragurafu yi ma alia***